

УДК 523.681

В. П. Семененко, А. Л. Гіріч, Ю. О. Русько

Каталог метеоритів, що зберігаються в Національному науково-природничому музеї НАН України (на 1 січня 2007 р.)

Приведені коротка історія утворення і розвитку метеоритної колекції Національного науково-природничого музею НАН України, а також її каталог і опис найбільш цікавих за умовами колекціонування і науковим значенням метеоритів.

Цінність будь-якої геологічної колекції визначається не тільки різноманітністю природних зразків, їх естетикою, але і присутністю в ній унікальних об'єктів. До останніх, без всякого сумніву, належать і космічні зразки, головним чином, метеорити. Усвідомлення генетичного зв'язку земних порід з їх космічними попередниками — метеоритами, визначення недиференційованих метеоритів як хімічної основи первинного складу Землі, а також необхідність пошуку мінеральних ресурсів у позаземному просторі в зв'язку з їх обмеженістю в земній корі зумовили підвищення наукового та практичного інтересу до цих об'єктів.

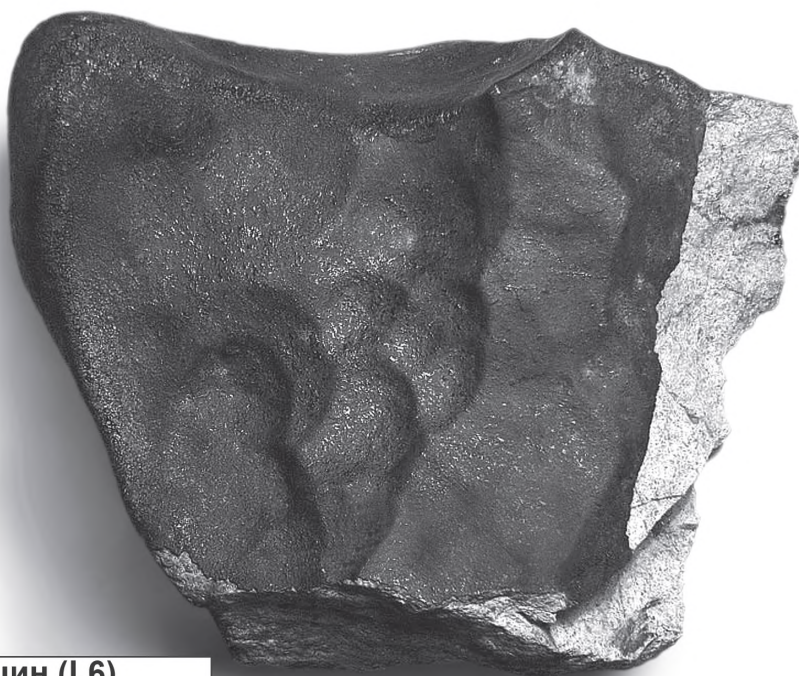
На жаль, з усвідомленням наукової вартості екзотичних зразків, які в окремих випадках представлені рідкісним типом космічної речовини, значно виріс і ажіотажний попит на метеорити, особливо серед приватних колекціонерів. Ця обставина дуже ускладнює роботу зі збору, колекціонування, збереження та вивчення нових падінь та знахідок метеоритів не тільки у нашій країні, але й у всьому світі.

Офіційне визнання метеоритів як "каміння з неба" та систематичне колекціонування розпочалося ще на межі XVIII–XIX ст. у Росії, Україні і Німеччині. Одним із перших зареєстрованих на території України метеоритів є кам'яний метеорит *Жигайлівка*, який як "чорний птах" упав 12 жовтня 1787 р. у Харківській губернії і ще теплим був піднятий пастухами. Метеорит 16 років зберігався в аптеці, а потім його передали у колекцію Харківського університету.

Перші зразки метеоритів зберігались у мінералогічних кабінетах ліцеїв та університетів. Колекції поповнювались за рахунок нових надходжень, а також завдяки купівлі за кордоном.

Історію створення та існування метеоритної колекції Геологічного музею Національного науково-природничого музею НАН України (ННПМ НАН України) до 1950 р. детально описали П. Й. Сушицький [6] та Є. С. Бурксер [2]. У 1937 р. колекція метеоритів Київського університету, створена раніше завдяки зразкам, які надійшли від Віленського університету і Кременецького ліцею, була систематизована П. Й. Сушицьким і передана в Геологічний музей при Геологічному інституті НКП (пізніше ІГН АН УРСР). Фактично з цього періоду, який ознаменувався падінням метеоритів *Жовтневий Хутір*, *Кукишин*, а також організацією в 1939 р. Комітету по метеоритах АН УРСР В. І. Вернадським, розпочалось активне розширення метеоритної колекції в зв'язку зі збором метеоритів та популяризацією знань про них серед населення. Крім того, космічні зразки стали об'єктом для системного вивчення особливостей будови і складу метеоритів.

Після початку Великої Вітчизняної війни, в липні 1941 р. колекція метеоритів була

Кукшин (L6)
N969/1; m-1677,1 г

Рис. 1. Кам'яний метеорит, хондрит *Кукшин*, який впав в с. Кукшин Північного р-ну Чернігівської обл. 11 червня 1938 р. На поверхні кори плавлення, яка має чорний колір, чітко видні регмагіліти (вм'ятини), які утворились під час падіння в атмосфері Землі

Сихотэ-Алинь (IIВ)
N1351/1a; m-545,4 г

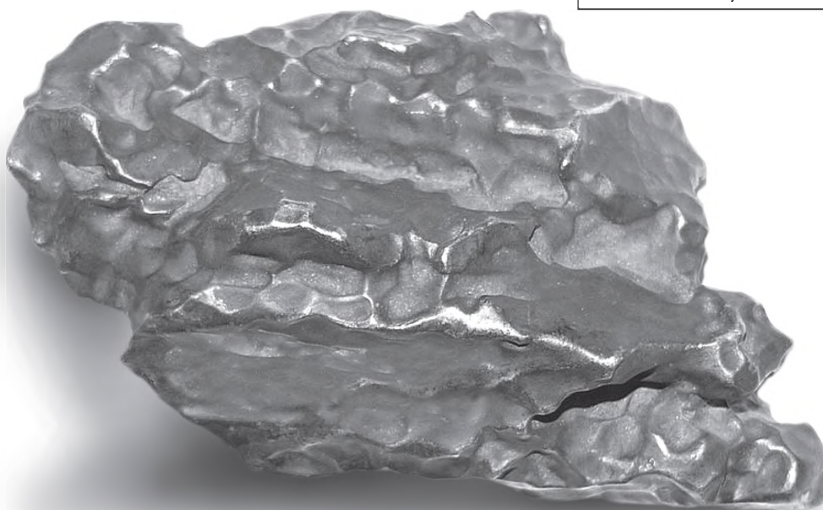
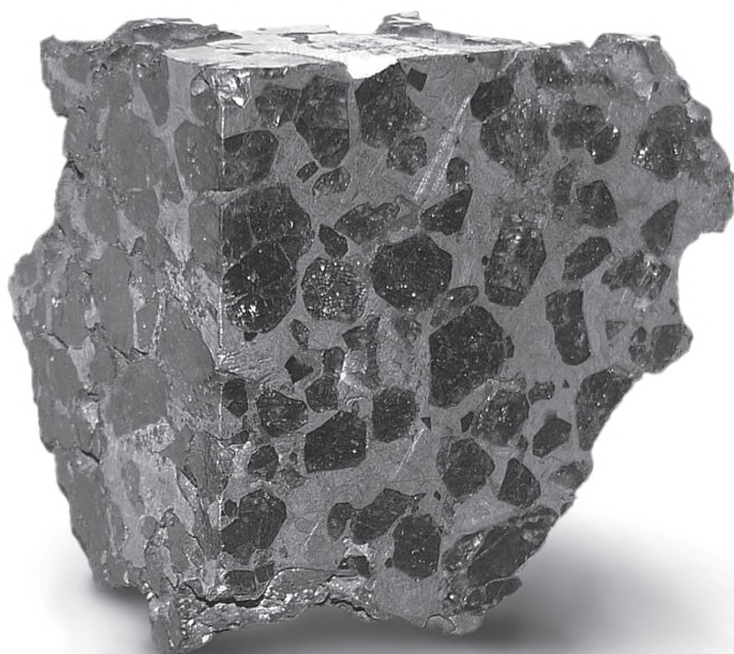
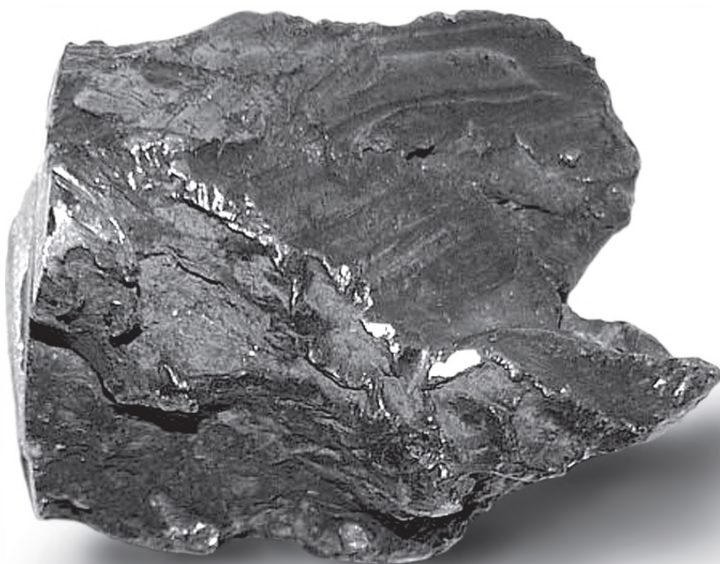

Рис. 2. Класичний індивідуальний зразок залізного метеорита *Сихотэ-Алинь*, який випав у вигляді метеоритного дощу ймовірною масою близько 100 т 12 лютого 1947 р. в Красноармійському р-ні Приморського краю Росії. Зразок повністю покритий корою плавлення з характерними регмагілітами

Брагин (PAL)
N405/47,1; m-456,3 г

Рис. 3. Фрагмент залізо-кам'яного метеорита *Брагин*, зразки якого були знайдені впродовж 1807(?)–1937 рр. в Брагинському р-ні Поліської обл. Білорусії. На відполірованих гранях фрагмента чітко видно металічний каркас, в якому розташовані кристали олівіну

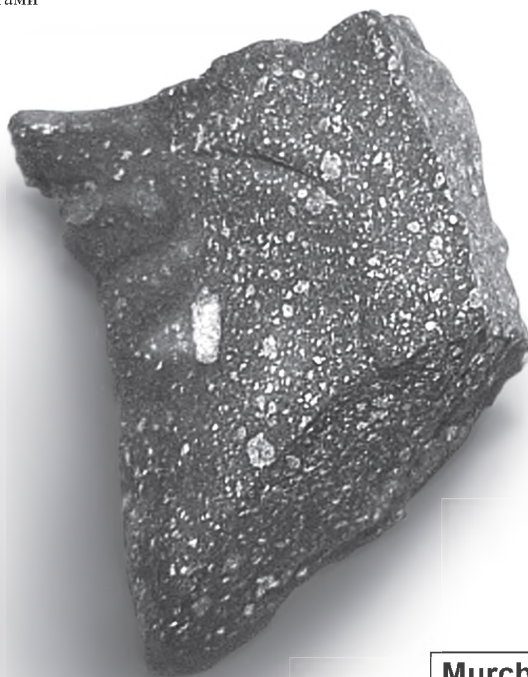
Мар'їнка (IIB)
N2031; m-101 г

Рис. 4. Фрагментарний зразок залізного метеорита *Мар'їнка*, який має загадкову земну історію

Кримка (LL3)
N1290/8; m-152,3 г

Рис. 5. Один із індивідуальних зразків відомого кам'яного метеоритного дощу *Кримка*, який випав 21 січня 1946 р. в с. Кримка Первомайського р-ну Миколаївської обл. Поверхня зразка покрита чорною корою плавлення з поодинокими регмагілітами

Murchison (CM2)
N2262/11; m-5,3 г

Рис. 6. Фрагмент унікального вуглистого хондриту *Murchison*, який випав у вигляді кам'яного дощу загальною масою більше 100 кг в Австралії 28 вересня 1969 р. Метеорит складений головним чином примітивною скрито-кристалічною чорною речовиною протопланетної туманності і високотемпературними мінералами світло-сірого кольору. Саме така речовина лежить в основі формування планет Сонячної системи

Allan Hills 76009 (L6)
N2305/3; m-35,8 г

Рис. 7. Фрагмент одного зі зразків кам'яного метеоритного допцу *Allan Hills 76009*, знайденого в Антарктиді. На полірованій поверхні, сильно окисненій у земних умовах, чітко видні ксеноморфні зерна нікелістого заліза (білі), які більш-менш рівномірно розташовані в силікатах

евакуйована на схід СРСР. У музеї залишили чотири найбільші зразки метеоритів, які не встигли вивезти через їхню вагу. Це три фрагменти білоруського залізо-кам'яного метеорита *Bragin* масою 187, 84 і 37 кг, а також залізний метеорит із південно-західної Африки *Gibeon* масою 407 кг. На жаль, всі ці зразки були вивезені німцями і доля їх досі невідома [2].

Після повернення метеоритної колекції з евакуації була знову відновлена робота зі збору метеоритів, їх вивчення і популяризації знань про них. Цікаво відмітити, що вже 4 листопада 1947 р. П. Й. Сушицьким вперше на території СРСР була захищена кандидатська дисертація, присвячена дослідженню метеоритів. Називалась ця дисертація "Каменные метеориты Украины".

У 1949 р. у колекції Геологічного музею ІГН АН УРСР було 57 зразків метеоритів [2], у 1979 р. — 55 [4], а у 1996 р. — 84 [7]. Зменшення кількості метеоритів у каталозі 1979 р. пов'язано, ймовірно, з тим, що в 1949 р. у загальний перелік було зараховано також і зразки метеоритів без назви та псевдометеорити. В наш час із зареєстрованих 41 падіння і знахідок українських метеоритів у колекції зберігається 27 метеоритів, а також 63 метеорити із інших країн світу. Колекція представлена всіма типами метеоритів: кам'яними (рис. 1), залізними (рис. 2) і залізо-кам'яними (рис. 3), найбільша кількість зразків належить до кам'яних.

Один із українських зразків, а саме залізний метеорит *Мар'їнка* (рис. 4), має сумнівну земну історію [3]. Цей метеорит масою 144 г був нам переданий в 1981 р. директором Геологічного музею об'єднання Донбасгеологія (м. Артемівськ) В. В. Кулаковським як зразок, знайдений ним всередині брили вугілля зі світи C_2^7 , вік якої відповідає 285–340 млн рр. Хоча ми не знайшли на поверхні метеорита слідів вугілля, проведені нами структурно-мінералогічні дослідження підтвердили космічну природу зразка і дозво-

лили класифікувати його як залізний метеорит [5]. Таким чином, ми дійшли висновку, що, якщо В. В. Кулаковський не схильний до фантазії, наша колекція поповнилась метеоритом, який за земним віком лише на 123–178 млн рр. молодший від самого древнього кам'яного метеорита *Brunfflo* зі Швеції, знайденого у середньоордовікських вапняках. Через унікальні обставини знахідки особливості хімічного складу метеорита були додатково досліджені московською групою з ГЕОХІ АН СРСР, очолюваною В. А. Алексєєвим [1]. Хоча автори [1] і відмітили певні особливості складу метеорита, було зроблено припущення про його належність до одного зі зразків метеорита *Cixote-Алінь*, оскільки дані про вміст ^{53}Mn вказують на земний вік менше 10 млн рр. Таким чином, історію В. В. Кулаковського про знахідку метеорита в світі вугілля віком 285–340 млн рр. слід віднести до народного фольклору. Враховуючи деякі структурно-мінералогічні і хімічні відмінності між досліджуваними зразками метеоритів *Мар'їнка* і *Cixote-Алінь*, вважаємо питання про його земну історію і належність до відомих кратероутворювальних залізних метеоритів відкритим.

На додаток необхідно відмітити, що починаючи з 1947 і до 1985 р. на місце падіння залізного метеоритного дощу *Cixote-Алінь* багаторазово виїжджали численні (до 50 чол.) експедиції, які організовував Комітет по метеоритах АН СРСР. У цих експедиціях проводився системний збір і кропітка реєстрація переважно індивідуальних і, меншою мірою, фрагментарних зразків. У зв'язку з величезною їх кількістю, під кінець експедиції кожен із її учасників міг офіційно взяти в свою колекцію 1–3 фрагментарні зразки, наукова вартість яких значно менша, ніж індивідуальних. Таким чином, фрагменти *Cixote-Аліньського* метеорита широко розійшлися серед населення колишнього СРСР і час від часу як "невідомі зразки" надходять до Комітету по метеоритах НАН України для діагностики.

Якщо порівняти нашу колекцію з відомими світовими, наприклад, Національного музею природознавства Франції, Британського національного музею природознавства або Музею природознавства Смітсонівського інституту в США, то за кількістю зразків вона є дуже обмеженою. Водночас, за своєю науковою цінністю вона надзвичайно важлива. Саме на території України в 1946 р. випав відомий кам'яний метеоритний дощ *Кримка* (рис. 5). Головна маса цього метеорита зберігається в колекції ННПМ НАН України. Метеорит безцінний для науки не тільки через свій недиференційований склад, що дозволяє вивчити найбільш ранні фізико-хімічні процеси, які відбувались у протопланетній туманності і лежать в основі хімічного і мінерального складу планет [3], але і присутністю в них екзотичних різновидів космічної речовини, які невідомі в інших метеоритах [9, 10]. Вивчення цих різновидів дозволяє розширити каталог космічної речовини, а також зробити висновок про наявність у *Кримці* окремих унікальних ксенолітів, які за своїми хіміко-мінералогічними особливостями наближаються до мінеральної складової комет [11, 12].

Після останньої публікації каталогу метеоритів ННПМ НАН України в 1996 р. колекція поповнилась за рахунок нових падінь (наприклад, хондритом *Галків*, який впав у 1995 р. в Чернігівській обл.), а також обміну зразками з відомими колекціями світу, в першу чергу, колекціями із музеїв Франції, США, Англії та Німеччини. Завдяки рівноцінному обміну метеоритна колекція ННПМ НАН України збагатилася рідкісними типами науково значимих вуглистих хондритів (рис. 6). Крім того, отримано також перший зразок антарктичного метеорита (рис. 7). Цей фрагмент є одним із 33 зразків метеоритного кам'яного дощу загальною масою 407 кг, які були знайдені в районі *Allan Hills* в Антарктиді у січні 1977 р.

17 листопада 2001 р. в Карпатах впав великий кам'яний метеорит, вага якого, за даними болідної служби Чехії і Словачії, сягає 450 кг. Починаючи з 2002 р. Комітетом по метеоритах та Інститутом геохімії навколишнього середовища НАН України було організовано п'ять експедицій по пошуку метеорита. Хоча до сих пір у дуже важких геоморфологічних, геологічних та ботанічних умовах з неточно визначеними координатами падіння не знайдено жодного зразка, ми не сумніваємось, що рано чи пізно цей метеорит поповнить колекцію ННПМ НАН України і розширить наші уявлення про ото-

чуючий світ.

Нижче наведено загальний список метеоритів у колекції ННПМ НАН України за абеткою відповідно до світового каталогу метеоритів [8]. Для кожного з метеоритів зазначені класифікація, місце падіння або знахідки, дата падіння/знахідки, кількість екземплярів, які зберігаються в колекції, та їх загальна маса в грамах. Українські метеорити підкреслені, після міжнародної назви в дужках дана їх українська транскрипція. Назви двох кам'яних метеоритів, хондритів *Жигайлівка* і *Мордвинівка*, приведені відповідно до назв селищ, біля яких вони впали. На жаль, у світовому каталозі як основні назви цих метеоритів помилково використовуються їх синоніми, а саме — *Харків* і *Павлоград*.

1. **Allan Hills A76009.** Кам'яний (L6). Антарктида. Знахідка 1977 р. Один зразок масою 35,8 г.
2. **Allende.** Кам'яний (CV3). Мексика. Падіння 8 лютого 1969 р. Один зразок масою 37,8 г.
3. **Andreevka (Андріївка).** Кам'яний (L3-4). Україна, с. Андріївка Слов'янського р-ну Донецької обл. Падіння 7 серпня 1969 р. Два зразки загальною масою 9,6 г.
4. **Ankober.** Кам'яний (H4). Ефіопія. Падіння 7 липня 1942 р. Один зразок масою 51,3 г.
5. **Augustinovka (Августинівка).** Залізний (IIIВ). Україна, с. Августинівка Запорізького р-ну Запорізької обл. Знахідка 1890 р. Один зразок масою 303 г.
6. **Aumale.** Кам'яний (L6). Алжир. Падіння 25 серпня 1865 р. Один зразок масою 44,2 г.
7. **Ausson.** Кам'яний (L5). Франція. Падіння 9 грудня 1858 р. Один зразок масою 69,8 г.
8. **Bachmut (Бахмут).** Кам'яний (L6). Україна, м. Артемівськ (в минулому Бахмут) Донецької обл. Падіння 15 лютого 1814 р. Один зразок масою 86,9 г.
9. **Bella Roca.** Залізний (IIIВ). Мексика. Знахідка 1888 р. Один зразок масою 492 г.
10. **Białystok.** Кам'яний (АНОВ). Польща. Падіння 5 жовтня 1827 р. Один зразок масою 110 г.
11. **Bielokrynitschie (Білокриниччя).** Кам'яний (H4). Україна, с. Білокриниччя Шепетівського р-ну Хмельницької обл. Падіння 1 січня 1887 р. Один зразок масою 27,7 г.
12. **Bischtube.** Залізний (IA). Казахстан. Знахідка 1888 р. Один зразок масою 130 г.
13. **Bjelaja Zerkov (Біла Церква).** Кам'яний (H5). Україна, с. Блощиці Білоцерківського р-ну Київської обл. Падіння 15 січня 1796 р. Один зразок масою 1320 г.
14. **Bjurböle.** Кам'яний (L4). Фінляндія. Падіння 12 березня 1899 р. Два зразки загальною масою 476 г.
15. **Brahin.** Залізо-кам'яний (PAL). Білорусія. Знахідка 1810 р. Два зразки та дрібна фракція загальною масою 8196 г.
16. **Buschhof.** Кам'яний (L6). Латвія. Падіння 2 червня 1863 р. Один зразок масою 77 г.
17. **Charsonville.** Кам'яний (H6). Франція. Падіння 23 листопада 1810 р. Один зразок масою 22,5 г.
18. **Château Renard.** Кам'яний (L6). Франція. Падіння 12 червня 1841 р. Один зразок масою 47,9 г.
19. **Chebankol.** Залізний (IRANOM). Росія. Знахідка 1938 р. Один зразок масою 105 г.
20. **Chernyi Bor.** Кам'яний (H4). Білорусія. Падіння літом 1964 р. Один зразок масою 22 г.

21. **Chervony Kut (Червоний Кут).** Кам'яний (AEUC). Україна, с. Червоний Кут Білопільського р-ну Сумської обл. Падіння 23 червня 1939 р. Один зразок масою 508 г.
22. **Chiang Khan.** Кам'яний (H6). Таїланд. Падіння 17 листопада 1981 р. Один зразок масою 8,2 г.
23. **Chinga.** Залізний (IVB-ANOM). Росія. Знахідка 1913 р. Один зразок масою 888 г.
24. **Dar al Gani 078.** Кам'яний (CO3). Лівія. Знахідка 1995 р. Один зразок масою 24,6 г.
25. **Dolgovoli (Довга Воля).** Кам'яний (L5-6). Україна, с. Довга Воля Луцького р-ну Волинської обл. Падіння 26 червня 1864 р. Два зразки загальною масою 634 г.
26. **Elenovka (Оленівка).** Кам'яний (L5). Україна, с. Оленівка Волноваського р-ну Донецької обл. Падіння 17 жовтня 1951 р. Три зразки загальною масою 675 г.
27. **Estacado.** Кам'яний (H6). США. Знахідка 1883 р. Один зразок масою 16,1 г.
28. **Farmington.** Кам'яний (L5). США. Падіння 25 червня 1890 р. Один зразок масою 58,4 г.
29. **Felix.** Кам'яний (CO3). США. Падіння 15 травня 1900 р. Один зразок масою 18 г.
30. **Galkiv (Галків).** Кам'яний (H4). Україна, с. Галків Ріпкинського р-ну Чернігівської обл. Падіння 12 січня 1995 р. Один зразок масою 3330 г.
31. **Gibeon.** Залізний (IVA). Намібія. Знахідка 1836 р. Один зразок масою 839 г.
32. **Gorlovka (Горлівка).** Кам'яний (H4). Україна, м. Горлівка Донецької обл. Падіння 17 липня 1974 р. Один зразок масою 211 г.
33. **Gressk.** Залізний (IIA). Білорусія. Знахідка 1955 р. Один зразок масою 1049 г.
34. **Grossliebenthal (Грослібенталь).** Кам'яний (L6). Україна, с. Грослібенталь Одеської обл. Падіння 19 листопада 1881 р. Один зразок масою 146 г.
35. **Homestead.** Кам'яний (L5). США. Падіння 12 лютого 1875 р. Один зразок масою 112 г.
36. **Imilac.** Залізо-кам'яний (PAL). Чилі. Знахідка 1822 р. Один зразок масою 76,7 г.
37. **Jilin.** Кам'яний (H5). Китай. Падіння 8 березня 1976 р. Один зразок масою 32,2 г.
38. **Juvinas.** Кам'яний (AEUC). Франція. Падіння 15 червня 1821 р. Один зразок масою 55,2 г.
39. **Kainsaz.** Кам'яний (CO3). Росія. Падіння 13 вересня 1937 р. Один зразок масою 23 г.
40. **Kharkov (Жигайлівка).** Кам'яний (LL6). Україна, с. Жигайлівка Тростянецького р-ну Сумської обл. Падіння 12 жовтня 1787 р. Один зразок масою 10 г.
41. **Knyahinya (Княгиня).** Кам'яний (L5). Україна, с. Княгиня Великоберезнянського р-ну Закарпатської обл. Падіння 9 червня 1866 р. Один зразок масою 112 г.
42. **Krasnojarsk.** Залізо-кам'яний (PAL). Росія. Знахідка 1749 р. Дев'ять зразків загальною масою 1591 г.
43. **Krymka (Кримка).** Кам'яний (LL3). Україна, с. Кримка Первомайського р-ну Миколаївської обл. Падіння 21 січня 1946 р. Сорок сім зразків та дрібна фракція загальною масою 25762 г.
44. **Kukschin (Кукшин).** Кам'яний (L6). Україна, с. Кукшин Ніжинського р-ну Чернігівської обл. Падіння 11 червня 1938 р. Два зразки загальною масою 1785 г.
45. **Kuleschovka (Кулішівка).** Кам'яний (L6). Україна, с. Кулішівка Роменського р-ну Сумської обл. Падіння 12 березня 1811 р. Два зразки загальною масою 70,5 г.

46. **Kunashak.** Кам'яний (L6). Росія. Падіння 11 червня 1949 р. Один зразок масою 318 г.
47. **L'Aigle.** Кам'яний (L6). Франція. Падіння 26 квітня 1803 р. Два зразки загальною масою 47,3 г.
48. **Lake Labyrinth.** Кам'яний (LL6). Австралія. Знахідка 1924 р., можливе падіння 1924 р. Один зразок масою 6,5 г.
49. **Leonovka (Леонівка).** Кам'яний (L6). Україна, с. Леонівка Семенівського р-ну Чернігівської обл. Падіння 23 серпня 1900 р. Один зразок масою 664 г.
50. **Lixna.** Кам'яний (H4). Латвія. Падіння 12 липня 1820 р. Шість зразків та дрібна фракція загальною масою 2453 г.
51. **Mar'inka (Мар'їнка).** Залізний (ІІВ). Україна, м. Мар'їнка Донецької обл. Знахідка 1976 р. Один зразок масою 101 г.
52. **Markovka.** Кам'яний (H4). Росія. Знахідка 1967 р. Один зразок масою 2708 г.
53. **Mighei (Мигія).** Кам'яний (СМ2). Україна, с. Мигія Первомайського р-ну Миколаївської обл. Падіння 21 червня 1889 р. Один зразок масою 11,3 г.
54. **Mincy.** Залізо-кам'яний (MES). США. Знахідка 1857 р. Два зразки загальною масою 329 г.
55. **Misshof.** Кам'яний (H5). Латвія. Падіння 10 квітня 1890 р. Один зразок масою 26 г.
56. **Mocs.** Кам'яний (L6). Румунія. Падіння 3 лютого 1882 р. Один зразок масою 27,1 г.
57. **Murchison.** Кам'яний (СМ2). Австралія. Падіння 28 вересня 1969 р. Один зразок масою 5,3 г.
58. **Murray.** Кам'яний (СМ2). США. Падіння 20 вересня 1950 р. Один зразок масою 92,4 г.
59. **Nerft.** Кам'яний (L6). Латвія. Падіння 12 квітня 1864 р. Два зразки загальною масою 38,1 г.
60. **Netschaëvo.** Залізний (ІІЕ-ANOM). Росія. Знахідка 1846 р. Один зразок масою 43,6 г.
61. **Nikolskoe.** Кам'яний (L4). Росія. Падіння 6 березня 1954 р. Один зразок масою 10,5 г.
62. **Norton County.** Кам'яний (AUB). США. Падіння 18 лютого 1948 р. Два зразки та дрібна фракція загальною масою 21,1 г.
63. **Ochansk.** Кам'яний (H4). Росія. Падіння 30 серпня 1887 р. Два зразки загальною масою 308 г.
64. **Odessa (stone) (Одеса).** Кам'яний (H4). Україна, околиця м. Одеса. Знахідка 1960 р. Один зразок масою 12,3 г.
65. **Oesel.** Кам'яний (L6). Естонія. Падіння 11 травня 1855 р. Один зразок масою 132 г.
66. **Okniny (Окніни).** Кам'яний (LL5). Україна, с. Окніни Луцького р-ну Волинської обл. Падіння 8 січня 1834 р. Один зразок масою 43,8 г.
67. **Ornans.** Кам'яний (СОЗ). Франція. Падіння 11 липня 1868 р. Один зразок масою 22,7 г.
68. **Pavlograd (Мордвинівка).** Кам'яний (L6). Україна, с. Мордвинівка Павлоградського р-ну Дніпропетровської обл. Падіння 19 травня 1826 р. Один зразок масою 57,3 г.
69. **Pesyanoe.** Кам'яний (AUB). Росія. Падіння 2 жовтня 1933 р. Два зразки та дрібна фракція загальною масою 3,1 г.
70. **Pillistfer.** Кам'яний (Е6). Естонія. Падіння 8 серпня 1868 р. Один зразок масою 120 г.
71. **Pultusk.** Кам'яний (H5). Польща. Падіння 30 січня 1868 р. Один зразок масою 595 г.
72. **Rvetchki (Річки).** Кам'яний (L5). Україна, с. Річки Білопільського р-ну Сумської обл. Падіння 9 квітня 1914 р. Один зразок масою 68 г.

73. **Saint-Séverin**. Кам'яний (LL6). Франція. Падіння 27 червня 1966 р. Один зразок масою 44,8 г.
74. **San Angelo**. Залізний (IIIA). США. Знахідка 1897 р. Один зразок масою 43,1 г.
75. **Santa Catharina**. Залізний (IRANOM). Бразилія. Знахідка 1875 р. Два зразки загальною масою 125 г.
76. **Saratov**. Кам'яний (L4). Росія. Падіння 6 вересня 1918 р. Один зразок масою 370 г.
77. **Sevrukovo**. Кам'яний (L5). Росія. Падіння 11 травня 1874 р. Два зразки загальною масою 61,4 г.
78. **Sikhote-Alin**. Залізний (IIB). Росія. Падіння 12 лютого 1947 р. Двадцять п'ять зразків та пил загальною масою 33587 г.
79. **Sinawan 001**. Кам'яний (L6). Лівія. Знахідка 1991 р. Один зразок масою 13,3 г.
80. **Toluca**. Залізний (IA). Мексика. Знахідка 1776 р. Два зразки загальною масою 325 г.
81. **Toubil River**. Залізний (IIIA). Росія. Знахідка 1891 р. Один зразок масою 77,1 г.
82. **Tsarev**. Кам'яний (L5). Росія. Знахідка 1968 р. Один зразок масою 622 г.
83. **Vaca Muerta**. Залізо-кам'яний (MES). Чилі. Знахідка 1861 р. Один зразок масою 39,5 г.
84. **Vigarano**. Кам'яний (CV3). Італія. Падіння 22 січня 1910 р. Один зразок масою 40,8 г.
85. **Waconda**. Кам'яний (L6). США. Знахідка 1873 р. Один зразок та дрібна фракція загальною масою 4,4 г.
86. **Yardymly**. Залізний (IA). Азербайджан. Падіння 24 листопада 1959 р. Один зразок масою 94,2 г.
87. **Yurtuk (Юрчук)**. Кам'яний (ANOW). Україна, с. Юртук Михайлівського р-ну Запорізької обл. Падіння 2 квітня 1936 р. Один зразок масою 2,7 г.
88. **Zaborzika (Забориця)**. Кам'яний (L6). Україна, с. Забориця Баранівського р-ну Житомирської обл. Падіння 11 квітня 1818 р. Два зразки загальною масою 2425 г.
89. **Zhovtnevvi (Жовтневий Хвтір)**. Кам'яний (H5). Україна, х. Жовтневий та с. Пречистівка Мар'їнського р-ну Донецької обл. Падіння 10 жовтня 1938 р. Два зразки та дрібна фракція загальною масою 526 г.
90. **Zvonkov (Дзвінкове)**. Кам'яний (H5). Україна, с. Дзвінкове Васильківського р-ну Київської обл. Падіння 2 вересня 1955 р. Два зразки та дрібна фракція загальною масою 1305 г.

Автори вдячні В. М. Сливінському та Т. М. Горовенко за технічну допомогу під час підготовки статті до друку.

1. Алексеев В. А. Земной возраст и классификация железного метеорита Марьянка // Метеоритика. — 1987. — Вып. 46. — С. 81–85.
2. Бурксер Е. С. Некоторые итоги пленума Комитета по метеоритам АН УССР (Киев, 24–26 ноября 1947 г.) // Там же. — 1949. — Вып. 5. — С. 68–70.
3. Семененко В. П., Соботович Э. В., Тертычная Б. В. Метеориты Украины. — Киев: Наук. думка, 1987. — 220 с.
4. Семененко В. П., Франчук В. П. Каталог метеоритов коллекции Академии наук УССР на 1 января 1979 г. // Геол. журн. — 1980. — 40, № 1. — С. 153–156.
5. Семененко В. П., Шаркин О. П., Тертычная Б. В., Чеботарев В. А. Состав и строение железного метеорита Марьянка // Минерал. журн. — 1984. — 6, № 2. — С. 83–87.
6. Сушицкий П. Й. Метеориты УРСР // Геол. журн. — 1948. — 9, № 1–2. — С. 276–285.
7. Тертычная Б. В., Русько Ю. А. Каталог коллекции метеоритов ІННІМ НАН України (на 1 января 1996 г.) // Минерал. журн. — 1996. — 18, № 3. — С. 43–47.
8. Graham A. L., Bevan W. R., Hutchison R. Catalogue of Meteorites. — British Museum (Natural History), 1985. — 460 p.
9. Semenenko V. P., Bischoff A., Weber I. et al. Mineralogy of fine-grained material in the Krymka (LL3.1) chondrite // Meteoritics and Planet. Sci. — 2001. — 36, No 8. — P. 1067–1085.
10. Semenenko V. P., Girich A. L. A variety of lithic fragments in the Krymka chondrite // Suppl. to Meteoritics and Planet. Sci. — 2001. — 36, No 9. — P. A187.

11. *Semenenko V. P., Girich A. L., Nittler L. R.* An exotic kind of cosmic material: Graphite-containing xenoliths from the Krymka (LL3.1) chondrite // *Geochim. et cosmochim. acta.* — 2004. — **68**, No 3. — P. 455–475.
12. *Semenenko V. P., Jessberger E. K., Chaussidon M. et al.* Carbonaceous xenoliths in the Krymka LL3.1 chondrite: Mysteries and established facts // *Ibid.* — 2005. — **69**, No 8. — P. 2165–2182.

Ін-т геохімії навколиш. середовища
НАН та МНС України, Київ
Геол. музей Нац. наук.-природн. музею
НАН України, Київ

Надійшла 14.03.2007

РЕЗЮМЕ. Приведены краткая история образования и развития метеоритной коллекции Национального научно-природоведческого музея НАН Украины, а также ее каталог и описание наиболее интересных по условиям коллекционирования и научному значению метеоритов.

SUMMARY. A short story of creation and evolution of the meteoritic collection from the National Museum of Natural History of NAS of Ukraine, and also its catalogue and description of the most interesting meteorites according to their circumstances of collecting and scientific importance are given.